

UMEÅ UNIVERSITET

VARMT VÄLKOMMEN TILL KUNSKAPSNODEN 2017!

Kunskapsnoden på Grand Hôtel under Västerbottensveckorna är en av Umeå universitets mötesplatser; en plats för utbyte av kunskap och tankar, en plats för diskussion och inspiration. I år har vi valt att inrikta oss på Arktis och lyfta arktisk forskning.

Arktis står inför stora utmaningar när det gäller klimatförändringar och frågor kring naturresurser, sociala frågor, urfolk, hälsa och kultur. Många länder är berörda av vad som händer i Arktis, av smältande glaciärer och ismassor, som i sin tur påverkar havsströmmar, de nordliga haven, och i förlängningen möjligheten att leva på nordliga breddgrader.

Genom att visa på hur Arktis mående påverkar stora delar av vår omvärld, vårt väder, vilka sjukdomar vi riskerar att drabbas av, vår infrastruktur och vårt näringsliv, kan vi gemensamt bidra till ökad förståelse, och på längre sikt ett mer hållbart beteende. Mår inte Arktis bra mår helt enkelt inte resten av världen bra.

Umeå universitet har en ledande position inom den arktiska forskningen med forskning som spänner över universitetets alla vetenskapsområden: medicin, humaniora,

samhällsvetenskap, samt teknik och naturvetenskap. Forskningscentret Arcum erbjuder unika perspektiv och lösningar, och den tvärvetenskapliga forskningsmiljön utgör en samlad kraft och kunskapskälla för hela världen.

Idag kommer ni att få lyssna till flera av våra erfarna forskare vid Umeå universitet, och vara med och diskutera frågor om hur Arktis framtid ser ut och hur den berör Västerbotten, Sverige och världen?

Kunskapsnoden vill lyfta blicken och visa på den bredd av forskning som finns i Umeå samtidigt som vi vill skapa förutsättningar för ännu fler viktiga forskningsprojekt.

Varmt välkomna!

Hans Adolfsson

KUNSKAPSNODEN 8/2

ARKTIS I SVERIGE – SVERIGE I ARKTIS

Lokal: Stockholm, Grand Hôtel

15.00 Välkommen! Hans Adolfsson, rektor

15.05 Inledning Peter Sköld, föreståndare Arcum

15.15 Inspirerande föredrag och samtal med Umeå universitets forskare

Per Axelsson: *Norrland, Sápmi, Arktis – och människorna*

Doris Carson: *Rethinking the geographies of small northern settlements: What northern Sweden can learn from other northern peripheries (and vice versa)*

Birgitta Evengård: *Infektionssjukdomars förändrade panorama i norr*

Jan Karlsson: *Vad händer i Arktis när klimatet blir varmare?*

16.15 Fikapaus

16.45 Paneldiskussion

Rolf Carman, *departementssekreterare, Utbildningsdepartementet*

Björn Dahlbäck, *föreståndare, Polarforskningssekretariatet*

Gunnel Gustafsson, *direktör, NordForsk*

Dieter Müller, *vice rektor, Umeå universitet och styrelseordförande Arcum*

Moderator: Sverker Olofsson, *programledare och hedersdoktor vid Umeå universitet*

Lokal: Spegelsalen, Grand Hôtel

18.00 Västerbottensbuffé

Ella Nilsson har tillsammans med Grand Hôtels kökspersonal komponerat Västerbottensbuffén till Västerbottensveckorna på Grand Hôtel i över 25 år.

15.00 Välkommen!

Hans Adolfsson, rektor

15.05 Inledning

Peter Sköld, föreståndare Arcum – Arktiskt centrum vid Umeå universitet och professor i historia med inriktning mot samisk samhällsutveckling och kultur

Peter Sköld är president för International Arctic Social Science Association och har ledande uppdrag i IASC, UArctic och Arctic Council SECEG. Hans forskningsområden innefattar historisk demografi, urfolkshälsa, identitetsprocesser och nordliga kulturer. Sköld leder det stora projektet New Governance for Sustainable Development in the European Arctic och utsågs 2016 till klimatambassadör i Västerbotten.

Följ Umeå universitet och håll dig uppdaterad

www.umu.se/arktis

Arcum – Arktiskt centrum vid Umeå universitet

Forskningscenter med över 250 affilierade forskare inom det arktiska området med omfattande nationella och internationella engagemang.

www.arcum.umu.se

Vaartoe – Centrum för samisk forskning vid Umeå universitet

Samordnar och initierar forskning i och om Sápmi, med fokus på samiska och andra urfolks kulturer, samhällen, historia och språk.

www.vaartoe.umu.se

ARKTIS I SVERIGE – SVERIGE I ARKTIS

15.15 Inspirerande föredrag och samtal med Umeå universitets forskare

Norrland, Sápmi, Arktis – och människorna

Per Axelsson, docent i historia

Docent Per Axelsson är verksam vid Vaartoe – Centrum för samisk forskning, Enheten för demografi och åldrandeforskning (Cedar) och vid Institutionen för idé och samhällstudier. Axelsson är Wallenberg Academy Fellow för humaniora och leder ett internationellt forskningsprogram om kolonisation och hälsa. Han studerar vilka krafter som har format ursprungsbefolkningars hälsa och välmående under de senaste 150 åren. I sitt föredrag kommer han att belysa allt från befolkningsutveckling och urfolksfrågor till klimatpåverkan och hälsa.

Rethinking the geographies of small northern settlements: What northern Sweden can learn from other northern peripheries (and vice versa)

Doris Carson, forskare i kulturgeografi

Doris Carson verkar vid Institutionen för geografi och ekonomisk historia. Hennes forskning handlar om urbanisering, landsbygd, sysselsättning och socioekonomisk utveckling med särskilt fokus på vad migration och turism har för betydelse för mindre samhällen. En av Doris Carsons viktigaste frågor är hur tillväxten i de nordliga städerna påverkar rörlighet och utveckling i den omgivande landsbygden. I sin forskning jämför hon norra Sverige med andra perifera områden i Australien, Kanada och Alaska.

Infektionssjukdomars förändrade panorama i norr

Birgitta Evengård, professor i infektionssjukdomar

Birgitta Evengård är sedan tio år professor i infektionssjukdomar vid Umeå universitet och är överläkare vid Norrlands universitetssjukhus. Hon leder ”Nordic center of excellence” som är ett konsortium av internationella forskare, finansierat av NordForsk, med inriktning på att studera hur klimatförändringen påverkar infektionspanoramat i norr. När ekosystemen förändras påverkas bland annat en utbredningen av mikroorganismer och av de djur – exempelvis däggdjur och insekter – som överför infektioner till människor.

Vad händer i Arktis när klimatet blir varmare?

Jan Karlsson, professor i naturgeografi med inriktning mot akvatisk biogeokemi

Jan Karlsson är föreståndare för Climate Impacts Research Centre (CIRC) vid Umeå universitet med verksamhet förlagd till Abisko naturvetenskapliga station. Karlssons forskning fokuserar på effekter av klimatförändringar på nordliga akvatiska ekosystem. En del av forskningen handlar om utbytet av växthusgaser med atmosfären, och en annan del undersöker produktion av biomassa i födovävar. Jan Karlsson kommer i sitt föredrag att ge oss exempel på effekter av klimatförändringar på arktiska miljöer och ekosystem, samt hur detta i sin tur har betydelse i ett globalt perspektiv.

ARKTIS I SVERIGE – SVERIGE I ARKTIS

16.45 Paneldiskussion

Rolf Carman, departementssekreterare, Utbildningsdepartementet

Rolf Carman är departementssekreterare vid Utbildningsdepartementet, Forskningspolitiska enheten, där han bland annat ansvarar för klimat- och miljöforskning samt polarforskningsfrågor. Han har en bakgrund som docent i biogeokemi vid Stockholms universitet och har även arbetat som avdelningsdirektör på Naturvetenskapliga forskningsrådet.

Björn Dahlbäck, föreståndare, Polarforskningssekretariatet

Björn Dahlbäck är föreståndare för Polarforskningssekretariatet – en statlig myndighet som organiserar forskningsexpeditioner till polarområdena och ansvarar för forskningsinfrastrukturer som Abisko naturvetenskapliga station och isbrytaren Oden. Dahlbäck är vice ordförande i styrelsen för Arktiskt centrum vid Umeå universitet och med i European Polar Boards ledning. Dahlbäck, som har en forskarbakgrund, har haft olika chefsuppdrag inom industrin samt ledde det omfattande Mistraprogrammet Marine Paint innan han började arbeta på Polarforskningssekretariatet.

Gunnel Gustafsson, direktör, NordForsk

Gunnel Gustafsson är professor emerita i statsvetenskap vid Umeå universitet. Hon har varit generaldirektör vid Vetenskapsrådet (2005–2009) och prorektor vid Umeå universitet (2000–2004). Sedan 2010 är hon direktör för NordForsk, som är en organisation under det Nordiska ministerrådet och en plattform för samarbete mellan forskningsråden i Norden. “Ansvarsfull utveckling av Arktis” är ett av de program som finansieras av NordForsk i syfte att möta de mångfacetterade globala utmaningar som riskerar att hota utvecklingen mot välfärd och demokrati.

Dieter Müller, vicerektor, Umeå universitet och styrelseordförande i Arcum

Dieter Müller är vicerektor med särskilt ansvar för forskning, forskarutbildning och samverkan inom samhällsvetenskap och humaniora. Han har en bakgrund som professor i kulturgeografi och hans forskning handlar om sambandet mellan turism, mobilitet och regional utveckling, främst i nordliga områden. Medan hans forskning tidigare huvudsakligen handlade om fritidsboende, ägnar han sig idag också åt frågor om hur naturresursutvinning och turism är relaterade till varandra och varför den samiska turismen utvecklas relativt långsamt.

Umeå universitet

Umeå universitet är ett av landets största universitet med cirka 4 300 anställda och 30 000 studenter. I inspirerande miljöer vid våra två samlade campusområden i Umeå, Campus Umeå och Konstnärligt campus, kompletterade med Campus Skellefteå och Campus Örnsköldsvik, bedrivs utbildning och forskning inom de flesta vetenskaper och många konstnärliga områden. Många av våra forskare tillhör den internationella forskningsfronten och våra studenter kommer från hela världen.

Universitetet utvecklas och förändras ständigt i samarbete med näringsliv och organisationer i regionen och övriga världen. Tillsammans står vi inför stora utmaningar och liksom stora möjligheter. Vi ser fram emot fortsatta och nya samarbeten och samverkan för att tillsammans möta och ta till vara dessa.

FOTO

s. 5 Elin Berge, Mattias Pettersson

s. 6 Elin Berge, Mattias Pettersson

s. 7 Ulf Wallgren, Mattias Pettersson

s. 8 Utbildningsdepartementet, Ewa Malmsten Nordell

s. 9 NordForsk/Terje Heiestad, Mattias Pettersson

s. 10 Jan Lindmark, Elin Berge